

Sammanfattning av

DET OKÄNDA VAPENBRÖDRASKAPET - SVERIGES MILITÄRSAMARBETE MED ISRAEL

En rapport från Palestinagrupperna i Sverige

Research och sammanställning: Saba Nowzari

Bearbetning och slutsatser: Per Gahrton

”Utvecklingen har gjort att vi inte har något intensifierat militärt samarbete med Israel”, sa försvarsminister Leni Björklund i riksdagen den 9 juni 2005 som en sammanfattning av sitt svar på en rad kritiska frågor av Alice Åström (v).

Palestinagrupperna i Sverige har fått ett något annorlunda intryck efter en omfattande genomgång av allt tillgängligt material¹ och/eller samtal med företrädare för de flesta berörda myndigheter och företag, bl a Försvarsmakten, Försvarets Materielverk, Försvarets forskningsinstitut, Saab Aerosystems, m fl.

Några exempel:

Den 3-7 juli 2005 genomförs ett besök hos firman Kinetics i Israel av en svensk militär delegation bestående av en major, en kapten och en löjtnant. Det påpekas särskilt i beviljandet av resan från Försvarsmaktens Markstridsskola att ”resan genomförs i uniform”. Syftet med resan uppges vara att ”inom ramen för studie REMO stridsvagn 122” bese bl a ”värme/kyl/NBC- och kraftanläggningar för stridsfordon”. Dessutom påpekas att ”i samband med detta skall även Merkava 4 studeras.”

Den 7-10 mars 2005 deltar ett antal svenska officerare på inbjudan av Israels militärattaché i Sverige, överste Shmuel Avivi, i den andra internationella konferensen om s k lågintensitetskonflikter (Low Intensity Conflict /LIC/) i Tel Aviv. För konferensavgiften 600 dollar/person kan svenskarna lyssna på föredrag av israeliska officerare om Urban Warfare, Guerilla Warfare, Protracted LIC, eller med andra ord den sorts krigsverksamhet som Israel är inblandat i på grund av ockupationen av palestinska områden. ”Intresserade gäster” kan också för ett tillägg av 130 dollar följa med på en endagsutflykt till ”the Northern part of Israel (Golan Heights and the Galilee)”. Att Golanhöjderna enligt internationell rätt inte är en del av Israel utan en ockuperad del av Syrien framgår inte av programmet.

Parallellt med LIC-konferensen pågår ett medicinskt seminarium med minst en svensk deltagare som kan få del av israeliska synpunkter på bl a ”Medical dilemmas in LIC - as seen through the commanders eyes”, ”Civil protest and public disorder as a tactical and medical dilemma” och ”Physiology and ´less than lethal weapons´ - where is it best to strike?”. Med andra ord ett alltigenom israeliskt perspektiv på det palestinska motståndet mot den

¹ Mycket material är hemligstämplat. I flera fall pågår på PGS:s begäran sekretessprövning när detta skrivs, men vi har beslutat slutredigera rapporten och offentliggöra den ändå, dels eftersom den förvaltningsrättsliga proceduren kan ta lång tid, dels för att vi anser oss ha tillräckligt med material för att motivera publicering och möjliggöra ett ifrågasättande av den officiella bilden

folkrättsligt illegala ockupationspolitiken. Inte minst intressant är vilka slutsatser för den svenska försvarsberedskapen den närvarande stabsläkaren skall dra av utbildningen i var på kroppen det fysiologiskt är bäst att slå till med "less than lethal weapons", vilket i klartext bl a betyder den sorts s.k. gummikulor (metallkulor med gummiöverdrag) som för ett antal år sedan vållade dåvarande utrikesminister Sten Anderssons upprördhet när han fick träffa några palestinska ungdomar som förlamats för livet av dem.

Den 28 januari 2005 tillstyrkes en ansökan från två svenska majorer att till en kostnad av 28000 kronor "besöka Israelisk industri i syfte att inhämta grundläggande underlag avseende taktiska UAV-system för Marktaktiska UAV-studiens räkning, tillsammans med Sveriges Militärattaché".

2005 Sverige får en militärattaché i Israel.

Den 26 mars 2004 hemställer FMV till svenska ambassaden i Tel Aviv "med hänvisning till Säkerhetsskyddsöverenskommelse, Security Aspects Letter-RFQ att bifogat hemligt dokument överlämnas till Elop Electro-Optics Industries Ltd enligt bifogad skrivelse från Saab Tech AB". Den 22 april 2004 är det dags för nästa identiska hemställan om att svenska ambassaden skall överlämna hemliga handlingar till ett israeliskt krigsmaterieföretag. I FMV:s diarium finns angivet för närliggande data (040322 och 040331): "Sändning av hemligt dokument till tänkbar leverantör av IRST och CESM....1 ex avgår med kurir till Sv amb/Tel Aviv".

30/10-7/11 2003 besöks Berga Örlogsskolor och HMS Gävle av Haim Levanony, David Sahyani och Zeev Aizik från det israeliska krigsmaterieföretaget Rafael för att genomföra "felsökning och reparation av störsändare på HMS Gävle".

20030308 (FMV diarium): "Beslut. Bemyndigande att underteckna säkerhetsskyddsavtal med behörig israelisk myndighet för Pär Landby."

Den 21 maj 2003 skickar Israels militärattaché Shmuel Avivi en begäran om information till överste Joakim Collin vid det svenska försvarshögkvarteret. Det handlar om "det förhållanden under vilka u-båtsbesättningar lever". Eftersom den israeliska flottan saknar erfarenhet av sådant vill man av sina svenska kolleger få upplysningar om bl a lämplig utformning av manskapshytter, matrum, kök för 45 besättningsmän, kaffehörn, osv. Ganska harmlöst kan man tycka. Vad FMV, som fick ärendet, svarade, framgår inte. (FMV Analys 10373:37841/03)

2003. JAS Gripen visas på flygmässan i Paris med ett vapenpaket (luftförsvarsrobotar, markmålsvapen, spaningskapslar) från den israeliska vapentillverkaren Raphael.

Den 24 september 2002 mottar brigadgeneral Jan Andersson, flygtaktiska kommandot, operativa avdelning, försvarsmakten en delegation på fem personer från Rafael.

Den 18 februari 2002 besöker två israeliska Rafael-företrädare Musköbasen. I januari samma månad besöks Muskövarvet, ubåtsflottillen och ubåten Västergötland av nio israeliska ingenjörer från Rafael.

I januari 2002 deltar en svensk löjtnant i teknisk utbildning hos Rafael i Haifa, Israel.

2002. Testflygning med israelisk UAV-farkost (Unarmed Aerial Vehicle) i Övre Norrland.

Den 30 maj 2001 skickar Israels militärattaché för Skandinavien Gabi Kessler ett brev till Major Allan J Sooman på försvarshögkvarteret med en niosidig förteckning för israelisk krigsmateriel som skall utställas på Flygmässan i Paris, däribland SOREK 4 (turbojetmotor för missiler och förarlösa flygplan), PUMA-330 "SOCAT" (attackhelikopter), Hermes 450 UAV (förarlöst spaningsplan), DELILAH (luft-mark förarlöst flygplan), NEGEV (kpist), PYTHON-4 (luft-luft missil) och ytterligare några dussin högteknologiska vapensystem från israeliska vapenfabriker som Bet Shemesh, Controp, Elbit, Elisra, IAI, IMI, Magan, Rada, Radom, Rafael, TAT. Kessler vill ha hjälp med att sprida materialet till Sveriges flygvapen, flotta och materielverk. Han vill också arrangera ett möte på mässan mellan svenska ansvariga och den israeliske generalen Amos Yaron.

Vad försvarshögkvarteret och FMV svarade har vi inte fått veta, sekretessbedömning pågår fortfarande för flera av de dokument PGS begärt att få se. Men - på följebrevet från Försvarshögkvarteret till FMV finns antecknat för hand: "Anders Eriksson. För spridning." Och därefter: "Besök israeliska paviljongen inplanerat för VIP-delegation till 20/6/AE." (FMV Dnr Analys 01840:25808/01)

2000 september. Regeringen beslutar ge försvarsmakten bemyndigande att teckna säkerhetsavtal med Israel.

I augusti 2000 utger FOA en rapport från en konferens i mars 1999 i Ceasarea, Israel om "The future of Military doctrine". Rapportören Jan Foghelin konstaterar att konferensen handlade om hotbilder med tonvikt på Israel och USA, varpå följer en sammanfattning av hur Israels ÖB Mofaz och andra israeliska och några amerikanska officerare ser på framtidens "hotbilder" - där en självklar utgångspunkt är att Israel är hotat av palestinierna, inte tvärtom.

Försvarsmaktens s.k. toppreseplan uppger att Sverige under första halvåret 2000 besöks av Israels ÖB.

FÖRSVARSMINISTERNS BILD STÄMMER INTE

I flera avseenden strider den bild vi fått fram bjärt mot den bild försvarsminister Leni Björklund gav i riksdagen den 9 juni 2005:

a) Av Leni Björklunds riksdagssvar får man intrycket att det militära besöksutbytet tog slut med ett besök av Sveriges ÖB i Israel 1998. Att Israels ÖB enligt försvarsmaktens toppbesöksplanering skulle besöka Sverige 2000 nämns inte. Men framförallt nämns inte den skytteltrafik av militära och militärtekniska besök som länge pågått mellan Sverige och Israel. Enbart i FMV:s diarium finns ett fyrtio tal svenska tjänsteresor till Israel angivna för tiden 2000-2004. Till detta kommer alla israeliska besök i Sverige och alla besök i regi av andra myndigheter. Besöken handlar inte enbart om direkta följder av gjorda inköp, utan om deltagande i utbildningar och konferenser av betydlig allmänna militärt syfte, där svenska befattningshavare medverkar i analyser kring Mellanösternkonflikten med deltagande från endast den sida som utövar illegal ockupation i strid med internationell rätt.

b) Enligt Leni Björklund skulle israelisk medverkan vid militärteknisk provning närmast ha skett närmast av en tillfällighet. "Vi har använt ett franskt företag för att leverera en UAV, en obemannad farkost. De har i sin tur valt en israelisk produkt". Men enligt dokument som vi fått tillgång till via RUT planerades israelisk medverkan i detta redan 2000, medan flygningen

utfördes 2002. Det förefaller märkligt om det skulle ha kommit som en överraskning för berörda svenska myndigheter att UAV-farkosten hade israeliskt ursprung. Skall det tolkas som att beställningen inte skulle gjorts om det israeliska sambandet varit känt tidigare? Något sådant finns inte ens antytt i försvarsministerns redogörelse, varför bortförklaringen förefaller poänglös.

c) Beträffande det intensiva samarbetet med Raphael säger försvarsministern bara att "personal från Raphael har medverkat vid klargörning inför prov men ej deltagit i själva provverksamheten. Provresultat och utvärdering har sekretessbelagts och varken delgivits leverantören eller israeliska myndigheter". De mängder med israeliska militärtekniker från Raphael som åkt i skytteltrafik till Musköbasen och andra högkänsliga svenska försvarsanläggningar skulle alltså inte ha varit kapabla att göra bedömningar och iakttagelser av intresse för den israeliska krigsmakten? Och de många säkerhetsskyddsavtal som möjliggjort överlämnande av hemligt material till israeliska myndigheter och företag skulle alltså inte i något fall ha omfattat material av militärt intresse?

d) Försvarsministern erkänner att forskningssamarbete förekommit tidigare. Däremot hävdar hon att så inte längre sker. Samtidigt kan vi redovisa att en svensk stabsläkare deltagit i en konferens kring mängder av krigsmedicinska frågor. Var går gränsen för "forskning" och "vetenskapligt samarbete" i dessa sammanhang? Har verkligen allt utbyte med Israel inom vetenskapsområden som kan ha militär betydelse upphört? Något sådant entydigt besked har inte givits.

e) När det gäller samarbetet med Israel beträffande JAS Gripen tycks försvarsministern mena att det är en tillfällighet. "Vi har inte satt in materiel i JAS Gripen från Israel. Där skulle man ha en målutpekingskapsel och den upphandlade Sab, som levererade den, av det tyska företaget Zeiss. Det visade sig att det i sin tur byggde på en grundkonstruktion från en israelisk underleverantör". Med tanke på det mycket omfattande och täta svensk-israeliska marknadsföringssamarbete vi kan redovisa i denna rapport, förefaller beskrivningen av den israeliska ursprunget för målutpekingskapseln som en tillfällighet föga trovärdigt. I så fall, kan man fråga, betyder det att beställningen skulle annullerats om man från svensk sida tidigare känt till det israeliska ursprunget? Om inte, vilket syfte har då beskrivningen av det skedde som närmast ett olycksfall i arbetet?

f) Svensk utnämning av militärattaché i Israel. Enligt försvarsministern är "beslutet om placeringen kopplat till den säkerhetspolitiska omvärldsbevakningen som kräver militär kompetens och inte till materielsamarbete". Men i vår dokumentation framgår att kopia av dokument som rör krigsmaterielärenden Sverige-Israel oftast skickats till den för Israel sidoackrediterade militärattachén i Turkiet. Nu har denna funktion flyttats till Tel Aviv. Enligt ovan redovisade allmänna riktlinjer för militärattachéers arbete ingår normalt att biträda svenska myndigheter vid inköp av krigsmateriel. Skulle alltså särskilda riktlinjer till militärattachén i Israel ha lämnats som förbjuder dennes befattning med krigsmaterielärenden? Några sådana riktlinjer eller andra konkreta bevis som skulle göra det trovärdigt att militärattachén i Tel Aviv som den ende i sin yrkeskår skulle ha blivit avskild från alla befattning med krigsmaterielärenden, har inte presenterats. Tvärtom förefaller det sannolikt att utnämningen av en militärattaché i Tel Aviv är ett tecken på det militära samarbetet med Israel nu nått en sådan omfattning av en sidoackreditering bedöms som otillräcklig.

SLUTSATSER

Trots såväl försvarsministerns som berörda myndigheters strävan att bagatellisera och nedtona är det uppenbart av vårt material att det är ett mycket omfattande militärt, militärtekniskt och säkerhetsmässigt samarbete som pågår mellan Sverige och Israel på olika nivåer och i olika former.

Anmärkningsvärd är den självklara förtrolighet som strömmar ut från dokumenten. Man får det entydiga intrycket att alla inblandade inom myndigheter och företag betraktar ockupationsmakten Israel, fälld för brott mot folkrätten av internationella domstolen i Haag, som ett vanligt, normalt, demokratiskt anständigt land som det är helt naturligt för svenska myndigheter och företag att ha ett tätt professionellt och personligt samarbete med och avslöja svenska militära hemligheter för.

Något som ens avlägset liknar det svensk- israeliska militära samarbetet förekommer inte med Israels motparter i Mellanösternkonflikten, dvs. i första hand PLO och det Palestinska Myndigheten, i andra hand de angränsande arabländerna (av vilka två har fredsavtal med Israel). Ur militärteknisk synvinkel måste Sverige rimligen av utomstående bedömare närmast uppfattas som allierad med Israel, något som på intet sätt motsvarar den officiellt deklarerade utrikespolitiska hållningen till Mellanösternkonflikten.

Enligt den logik som ligger bakom svensk vapenexport - att den påstås bidra till förstärkning av den svenska försvarskraften - måste rimligen den israeliska vapenexporten till Sverige bidra till att stärka den israeliska krigsmaktens styrka.

Från PGS´s sida är vi både chockade och upprörda över våra rön. Vi visste visserligen att viss import av israelisk krigsmateriel förekom. Men vi hade inte kunnat drömma om att det militära samarbetet med det land som har världsrekord i förakt mot FN och FN:s beslut har så enorm omfattning att man får intrycket av att Sverige och Israel är vapenbröder i en sorts gemensam kamp.

Vi menar att detta är en skam för Sverige och ett hån mot det palestinska folket som utsätts för dagliga trakasserier och övergrepp av den israeliska krigsmakt som Sverige bidrar till att stärka.

Sverige ska inte utgöra vapenbröder till en ockupationsmakt. Sverige ska inte direkt och indirekt medverka till förstärkning av den israeliska krigsmakten.

PGS anser att det militära samarbetet med Israel omgående måste upphöra.